

CARDAN Technobility

WCAG 2.1 inspectie niveau AA

www.expeditieruimte.nl

Opdrachtgever: Mindworkz

Website: www.expeditieruimte.nl

Rapportversie: 1.1

Tilburg, 21 juni 2023

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Onderzoeksgegevens.....	4
Algemene gegevens.....	4
Scope van het onderzoek.....	4
Steekproef.....	4
Inspectiemethode.....	4
Toegepaste norm.....	4
Gebruikte technieken.....	4
Basisniveau van toegankelijkheidsondersteuning.....	4
User agents.....	5
Afhankelijke technologie.....	5
Inspectie-instelling.....	5
Samenvatting.....	6
Beoordeling.....	8
Principe 1: Waarneembaar.....	11
Richtlijn 1.1: Tekstalternatieven.....	11
Richtlijn 1.2: Op tijd gebaseerde media.....	13
Richtlijn 1.3: Aanpasbaar.....	15
Richtlijn 1.4: Onderscheidbaar.....	18
Principe 2: Bedienbaar.....	24
Richtlijn 2.1: Toetsenbordtoegankelijk.....	24
Richtlijn 2.2: Genoeg tijd.....	26
Richtlijn 2.3: Toevallen.....	27
Richtlijn 2.4: Navigeerbaar.....	28
Richtlijn 2.5: Input Modaliteiten.....	31
Principe 3: Begrijpelijk.....	34
Richtlijn 3.1: Leesbaar.....	34
Richtlijn 3.2: Voorspelbaar.....	35
Richtlijn 3.3: Assistentie bij invoer.....	36
Principe 4: Robuust.....	37
Richtlijn 4.1: Compatibel.....	37
Bijlage 1: Pagina's in de steekproef van het onderzoek.....	40
Volledige steekproef.....	40

Inleiding

Op verzoek van Mindworkz, aanbieder van de website www.expeditieruimte.nl, is een handmatig onderzoek uitgevoerd waarin vastgesteld is in hoeverre de website voldoet aan WCAG 2.1, niveau AA. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de richtlijnen van het Waarmerk drempelvrij.nl, het Nederlandse kwaliteitsmerk voor toegankelijke websites.

WCAG staat voor Web Content Accessibility Guidelines. Dit zijn de internationale richtlijnen voor toegankelijkheid van webcontent. De WCAG 2.1 zijn opgedeeld in vier principes, namelijk: Waarneembaar, Bedienbaar, Begrijpelijk en Robuust. Elk principe bestaat uit een aantal richtlijnen. Elke richtlijn is vervolgens opgedeeld in één of meerdere meetbare succescriteria. Omdat WCAG 2.1 techniek-onafhankelijk is opgesteld, kan hiermee de toegankelijkheid van alle content op het web worden gemeten.

Toepassing van WCAG 2.1 is sinds 23 december 2018 verplicht volgens de Europese richtlijnen voor digitale toegankelijkheid (EN 301 549). De Nederlandse richtlijnen voor digitale toegankelijkheid staan in het [Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid](#) en volgen net als het Waarmerk drempelvrij.nl deze Europese richtlijn (EN 301 549). Een website die voldoet aan WCAG 2.1, voldoet daarmee dus zowel aan de Nederlandse als de Europese richtlijnen voor digitale toegankelijkheid.

Dit rapport beschrijft per succescriterium in hoeverre de website al dan niet voldoet.

Heeft u naar aanleiding van dit rapport inhoudelijke vragen, dan kunt u contact met ons opnemen om deze te bespreken. Onze voorkeur gaat uit naar contact via e-mail: technobility@cardan.com. Vermeldt u hierbij alstublieft de naam van uw organisatie (Mindworkz) en de datum van het rapport (21 juni 2023).

Onderzoeksgegevens

Algemene gegevens

Opdrachtgever:	Mindworkz
Onderzochte websites:	www.expeditieruimte.nl
Type onderzoek:	WCAG 2.1 inspectie niveau AA
Versie van rapport:	1.1
Datum rapport:	21 juni 2023
Inspectie-instelling:	Cardan Technobility
Inspecteur:	Sacha Bogaers
Senior Consultant:	Sander Nijsingh-Lankhorst

Scope van het onderzoek

- Alle pagina's op www.expeditieruimte.nl (URI-basis)
- Niet de PDF-documenten op www.expeditieruimte.nl (niet aanwezig)
- Niet de pagina's op www.limburg.nl (andere URI-basis en stijlkenmerken)
- Ook de pagina's op www.panoramazuidlimburg.nl (op verzoek opdrachtgever)
- Niet de online kaarten en karteringsdiensten, tenzij ze bedoeld zijn voor navigatie (wettelijke uitzondering voor de overheid)
- Niet de van derden afkomstige inhoud (wettelijke uitzondering voor de overheid)

Tussen haakjes staat de reden waarom een gedeelte wel of niet is meegenomen. Dit is conform de regels voor het bepalen van de scope in de evaluatiemethode WCAG-EM of valt onder een van de [uitzonderingen van digitoegankelijk](#).

Steekproef

Aantal pagina's: 16 (zie bijlage 1 voor de URI's in de volledige steekproef)

Inspectiemethode

Dit onderzoek (inspectie) is uitgevoerd conform de evaluatiemethode WCAG-EM. Deze methode is aanbevolen volgens digitoegankelijk. Een overzicht van de gebruikte methode is te vinden op de pagina: <https://www.w3.org/WAI/test-evaluate/conformance/wcag-em/>.

Toegepaste norm

WCAG 2.1 (<https://www.w3.org/Translations/WCAG21-nl/>).

Gebruikte technieken

Bij het uitvoeren van dit onderzoek is er vanuit gegaan dat alle technieken van het W3C ondersteund worden en dus gebruikt mogen worden. Zie: www.w3.org/TR/WCAG20-TECHS en www.w3.org/WAI/WCAG21/Techniques

Basisniveau van toegankelijkheidsondersteuning

Gangbare webbrowsers en hulpapparatuur.

User agents

Bij dit onderzoek zijn de volgende user agents gebruikt:

- Google Chrome, versie 114 (primair)
- Mozilla Firefox, versie 114
- Microsoft Edge, versie 114
- Adobe Acrobat Pro DC
- PDF Accessibility Checker (PAC)
- NVDA in combinatie met Mozilla Firefox

Afhankelijke technologie

- HTML
- CSS
- WAI-ARIA
- JavaScript
- DOM
- PDF

Inspectie-instelling

Deze inspectie is uitgevoerd door Cardan Technobility.

Adres: TalentSquare 13, 5038 LX Tilburg

Telefoon: 088-5004070

E-mailadres: technobility@cardan.com

Website: www.technobility.nl

Samenvatting

Het onderzoek naar de toegankelijkheid van de website www.expeditieruimte.nl is afgerond op 21 juni 2023. Dit onderzoek is uitgevoerd volgens de richtlijnen van het Waarmerk drempelvrij.nl. De gebruikte norm is WCAG 2.1 niveau AA.

Uit het onderzoek is gebleken dat de website helaas nog niet volledig voldoet aan alle succescriteria. Op dit moment voldoet de website aan 30 van de 50 succescriteria.

Tijdens de herinspectie is geconstateerd dat een deel van de eerder gevonden toegankelijkheidsproblemen al goed is opgelost. Zo is het nu mogelijk om bewegende content te pauzeren. Ook zijn er bij een aantal afbeeldingen tekstalternatieven toegevoegd.

Er zijn echter ook nog toegankelijkheidsproblemen gevonden. Zo treden er een aantal contrastproblemen op. Ook wordt er in sommige gevallen visuele tekst overschreven doordat er WAI-ARIA is gebruikt om de toegankelijkheidsnaam aan te passen. Dit kan voor problemen zorgen bij onder andere gebruikers van spraakbediening. Verder is het linkdoel niet bij alle links duidelijk.

Zie de rapportage voor een volledig overzicht van de gevonden problemen. Bij een aantal van deze problemen is aangegeven hoe dit op te lossen is. Voor de meeste problemen zijn meerdere oplossingen mogelijk. De oplossing in de rapportage is daarom slechts een suggestie. Als een andere oplossing beter past, kan die eventueel ook gebruikt worden.

In dit rapport worden slechts voorbeelden gegeven van aangetroffen problemen; dit is echter geen compleet overzicht. Het onderzoek is indicatief voor de verschillende soorten problemen die gevonden zijn. Het kan dus zijn dat een soort probleem op meer plaatsen binnen de website voorkomt, maar dat maar enkele voorbeelden zijn genoemd.

Omdat het onderzoek uit een steekproef bestaat, kan het zijn dat een probleem niet gesignaleerd wordt. Uiteraard proberen we de steekproef zodanig te maken dat dit geminimaliseerd wordt, maar het kan nooit uitgesloten worden. Het kan dan wel bij een volgend onderzoek worden opgemerkt.

Wanneer verbeteringen worden doorgevoerd, moet u er rekening mee houden dat hierdoor nieuwe toegankelijkheidsproblemen kunnen ontstaan.

Uitzonderingen

Bij dit onderzoek is uitgegaan van de internationale toegankelijkheidsnorm WCAG 2.1, niveau A en AA. Volgens de Europese standaard EN 301 549 hoeft sommige inhoud van websites echter niet te voldoen aan deze toegankelijkheidsnorm. Denk bijvoorbeeld aan oude PDF's, oude video's en online kaarten. Hiervoor gelden verschillende uitzonderingen. Let erop dat hierin dus nog wel toegankelijkheidsproblemen kunnen bestaan die niet in dit rapport zijn beschreven. Bezoekers met een beperking kunnen namelijk mogelijk verminderd gebruik maken van deze inhoud. Mensen met een visuele beperking kunnen bijvoorbeeld vaak slecht overweg met ontoegankelijke PDF's en niet-ondertitelde video's zijn nutteloos voor mensen met een gehoorbeperking.

De onderdelen die onder een wettelijke uitzondering vallen, zijn in dit onderzoek niet (geheel) onderzocht. In de scope wordt benoemd om welke onderdelen het gaat. Ga voor de volledige uitleg en meer informatie over de specifieke situaties naar <https://www.digitoegankelijk.nl/wetgeving/specifieke-situaties>.

Beoordeling

Hieronder staat een overzicht van alle WCAG 2.1 succescriteria van niveau A en AA verdeeld over de 4 principes: Waarneembaar, Bedienbaar, Begrijpelijk en Robuust. Per succescriterium is een korte omschrijving gegeven, het niveau en of de pagina's uit de steekproef voldoen aan het succescriterium of niet. Als ze niet voldoen aan een succescriterium is in de volgende hoofdstukken een overzicht te vinden van de bevindingen die tot deze conclusie hebben geleid.

Waarneembaar

Criterion	Omschrijving	Niveau	Resultaat
1.1.1	Niet-tekstuele content	A	Voldoet niet
1.2.1	Louter-geluid en louter-videobeeld (vooraf opgenomen)	A	Voldoet
1.2.2	Ondertiteling voor doven en slechthorenden (vooraf opgenomen)	A	Voldoet
1.2.3	Audiodescriptie of media-alternatief (vooraf opgenomen)	A	Voldoet niet
1.2.4	Ondertitels voor doven en slechthorenden (live)	AA	Voldoet
1.2.5	Audiodescriptie (vooraf opgenomen)	AA	Voldoet niet
1.3.1	Info en relaties	A	Voldoet niet
1.3.2	Betekenisvolle volgorde	A	Voldoet niet
1.3.3	Zintuiglijke eigenschappen	A	Voldoet
1.3.4	Weergavestand	AA	Voldoet
1.3.5	Identificeer het doel van de input	AA	Voldoet niet
1.4.1	Gebruik van kleur	A	Voldoet niet
1.4.2	Geluidbediening	A	Voldoet
1.4.3	Contrast	AA	Voldoet niet
1.4.4	Herschalen van tekst	AA	Voldoet
1.4.5	Afbeeldingen van tekst	AA	Voldoet niet
1.4.10	Reflow	AA	Voldoet
1.4.11	Contrast van niet-tekstuele content	AA	Voldoet niet
1.4.12	Tekstafstand	AA	Voldoet niet
1.4.13	Content bij hover of focus	AA	Voldoet

Bedienbaar

criterium	Omschrijving	Niveau	Resultaat
2.1.1	Toetsenbord	A	Voldoet niet
2.1.2	Geen toetsenbordval	A	Voldoet
2.1.4	Enkel teken sneltoetsen	A	Voldoet niet
2.2.1	Timing aanpasbaar	A	Voldoet
2.2.2	Pauzeren, stoppen, verbergen	A	Voldoet
2.3.1	Drie flitsen of beneden drempelwaarde	A	Voldoet
2.4.1	Blokken omzeilen	A	Voldoet
2.4.2	Paginatitel	A	Voldoet niet
2.4.3	Focus volgorde	A	Voldoet
2.4.4	Linkdoel (in context)	A	Voldoet niet
2.4.5	Meerdere manieren	AA	Voldoet
2.4.6	Koppen en labels	AA	Voldoet
2.4.7	Focus zichtbaar	AA	Voldoet niet
2.5.1	Aanwijzergebaren	A	Voldoet
2.5.2	Aanwijzerannulering	A	Voldoet
2.5.3	Label in naam	A	Voldoet niet
2.5.4	Bewegingsactivering	A	Voldoet

Begrijpelijk

criterium	Omschrijving	Niveau	Resultaat
3.1.1	Taal van de pagina	A	Voldoet niet
3.1.2	Taal van onderdelen	AA	Voldoet
3.2.1	Bij focus	A	Voldoet
3.2.2	Bij input	A	Voldoet
3.2.3	Consistente navigatie	AA	Voldoet
3.2.4	Consistente identificatie	AA	Voldoet
3.3.1	Fout identificatie	A	Voldoet
3.3.2	Labels of instructies	A	Voldoet
3.3.3	Foutsuggestie	AA	Voldoet
3.3.4	Foutpreventie (wettelijk, financieel, gegevens)	AA	Voldoet

Robuust

criterium	Omschrijving	Niveau	Resultaat
4.1.1	Parsen	A	Voldoet niet
4.1.2	Naam, rol, waarde	A	Voldoet niet
4.1.3	Statusberichten	AA	Voldoet

Onderzoeksscores

	Niveau A	Niveau AA	Totaal
Waarneembaar	4 / 9	5 / 11	9 / 20
Bedienbaar	9 / 14	2 / 3	11 / 17
Begrijpelijk	4 / 5	5 / 5	9 / 10
Robuust	0 / 2	1 / 1	1 / 3
Totaal	17 / 30	13 / 20	30 / 50

Principe 1: Waarneembaar

Informatie en componenten van de gebruikersinterface moeten toonbaar zijn aan gebruikers op voor hen waarneembare wijze.

Richtlijn 1.1: Tekstalternatieven

Lever tekstalternatieven voor alle niet-tekstuele content, zodat die veranderd kan worden in andere vormen die mensen nodig hebben, zoals grote letters, braille, spraak, symbolen of eenvoudiger taal.

niveau A

Succescriterium 1.1.1: Niet-tekstuele content

Alle niet-tekstuele content die aan de gebruiker wordt gepresenteerd, heeft een tekstalternatief dat een gelijkwaardig doel dient.

Resultaat

Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Via tekstalternatieven kan hulpsoftware informatie voor verschillende zintuigen waarneembaar maken. Bijvoorbeeld, visueel, hoorbaar of tastbaar. Belangrijke informatie in niet-tekstuele content moet daarom opgenomen worden in het tekstalternatief. Als niet-tekstuele content geen essentiële informatie bevat maar puur als decoratie wordt gebruikt, moet het genegeerd kunnen worden. Dit om te voorkomen dat een gebruiker van hulpsoftware irrelevante informatie krijgt opgelezen wat kan afleiden van de kern. Let wel op dat als de afbeelding zelf als link functioneert, het een linkdoel en naam nodig heeft om te voldoen aan andere succescriteria, zoals 2.4.4 en 4.1.2.

Op pagina <https://www.expeditieruimte.nl/omgevingsvisie-limburg/> staat een schematische weergave van de planning van de Omgevingsvisie Limburg. Het tekstalternatief van deze afbeelding wordt overgeschreven door het aria-label op de link. Hierdoor is het tekstalternatief niet beschikbaar voor gebruikers van hulpsoftware. Er staat op de pagina een link naar een Word-document met een tekstuele beschrijving. Een Word-bestand wordt echter niet als goed alternatief geaccepteerd. Bovendien is de structuur van het bestand ook niet goed, er zijn bijvoorbeeld geen koppen gebruikt. Het advies is om het aria-label op de link te verwijderen, zodat het tekstalternatief van de afbeelding weer beschikbaar wordt, en om het uitgeschreven tekstalternatief beschikbaar te maken op de pagina, bijvoorbeeld onder de afbeelding. Dit is bijvoorbeeld ook nuttig voor mobiele gebruikers of gebruikers die flink moeten inzoomen, aangezien de tekst dan ook niet leesbaar is.

Op pagina <https://www.panoramazuidlimburg.nl/> staat het logo van Panorama Zuid-Limburg. Dit logo heeft geen tekstalternatief. Dit moet wel, zodat het ook voor mensen die de pagina niet zien duidelijk is op welke website ze zich bevinden. Dit tekstalternatief moet zowel de tekst "Panorama Zuid-Limburg" als de tekst "een samenwerking tussen Rijk en regio" bevatten, aangezien dit laatste extra informatie geeft. Ook in de footer staat een afbeelding van het logo

van Panorama Zuid-Limburg zonder tekstalternatief.

In het PDF-document op <https://www.panoramazuidlimburg.nl/wp-content/uploads/Website-Achtergronddocument-Context-Panorama-ZL.pdf> staat op pagina 1 het logo van Panorama Zuid-Limburg. Dit logo heeft nu het tekstalternatief "Afbeelding met tekst Automatisch gegenereerde beschrijving". Dit geeft niet aan wat er op de afbeelding te zien is en is dus niet voldoende.

In het PDF-document op <https://www.panoramazuidlimburg.nl/wp-content/uploads/lokale-ketens.pdf> is de gehele inhoud van het document als figure-element getagd. Hierdoor is de informatie in het gehele document niet beschikbaar voor gebruikers van hulpsoftware.

Het volgende is niet fout, maar kan wel verbeterd worden:

Ook op pagina <https://www.expeditieruimte.nl/cases/> staat een kaart, met daarin afbeeldingen van spelden in de verschillende regio's van Limburg. Aangezien dit een kaart is, valt dit onder een wettelijke uitzondering. Aangezien deze afbeeldingen ook links zijn, is het nu echter wel verwarrend dat er zoveel lege links op deze pagina staan.

Richtlijn 1.2: Op tijd gebaseerde media

Lever alternatieven voor op tijd gebaseerde media.

niveau A

Succescriterium 1.2.1: Louter-geluid en louter-videobeeld (vooraf opgenomen)

Voor media met vooraf opgenomen louter-geluid en vooraf opgenomen louter-videobeeld is het volgende waar, behalve als de audio of video een media-alternatief voor tekst is en duidelijk als zodanig is gelabeld:

- Vooraf opgenomen louter-geluid: Er wordt een alternatief geleverd voor op tijd gebaseerde media dat equivalente informatie geeft voor vooraf opgenomen louter-geluid content.
- Vooraf opgenomen louter-videobeeld: Er wordt een alternatief geleverd voor op tijd gebaseerde media of een geluidsspoor dat equivalente informatie geeft voor vooraf opgenomen louter-videobeeld content.

Resultaat

✓ Voldoet: Geen van de technieken bij dit succescriterium is van toepassing.

niveau A

Succescriterium 1.2.2: Ondertiteling voor doven en slechthorenden (vooraf opgenomen)

Er worden ondertitels voor doven en slechthorenden geleverd voor alle vooraf opgenomen audiocontent in gesynchroniseerde media, behalve als het mediabestand een media-alternatief is voor tekst en duidelijk als zodanig is gelabeld.

Resultaat

✓ Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

niveau A

Succescriterium 1.2.3: Audiodescriptie of media-alternatief (vooraf opgenomen)

Er wordt een alternatief voor op tijd gebaseerde media of audiodescriptie van de vooraf opgenomen videocontent geleverd voor gesynchroniseerde media, behalve als het mediabestand een media-alternatief is voor tekst en duidelijk als zodanig is gelabeld.

Resultaat

✗ Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Op pagina <https://www.panoramazuidlimburg.nl/> staat een video met visuele informatie. Zo staat

aan het begin van de video het logo van Panorama Zuid-Limburg met de tekst “een samenwerking tussen Rijk en regio”. Verder wordt op 1:16 gezegd “Dit deden we al in” en staan er vervolgens een aantal plaatsnamen in beeld. Ook staat gedurende de hele video het logo van de Provincie Limburg in beeld. Deze informatie is niet beschikbaar voor blinde en slechtziende mensen en dus moet hier een alternatief voor komen. Dit kan door deze informatie in het audiospoor op te nemen of een apart audiospoor toe te voegen met deze auditieve informatie (de zogenaamde audiodescriptie). Ook mag voor dit succescriterium nog een volledig uitgeschreven transcript worden aangeboden waar deze en alle andere belangrijke informatie uit de video in wordt beschreven. Voor succescriterium 1.2.5 is dit laatste echter niet meer toegestaan. Voor het voldoen aan niveau AA is dat dus geen reële optie.

niveau AA**Succescriterium 1.2.4: Ondertitels voor doven en slechthorenden (live)**

Er worden ondertitels voor doven en slechthorenden geleverd voor alle live audiocontent in gesynchroniseerde media.

Resultaat

Voldoet: Geen van de technieken bij dit succescriterium is van toepassing.

niveau AA**Succescriterium 1.2.5: Audiodescriptie (vooraf opgenomen)**

Er worden ondertitels voor doven en slechthorenden geleverd voor alle live audiocontent in gesynchroniseerde media.

Resultaat

Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Bij succescriterium 1.2.3 is een video op pagina <https://www.panoramazuidlimburg.nl/> beschreven waar audiodescriptie of een media-alternatief ontbreekt. Dit wordt ook afgekeurd onder dit succescriterium. Voor dit succescriterium is audiodescriptie verplicht (niveau AA), een media-alternatief is hier niet meer toegestaan als oplossing. Dit is van belang voor mensen die de video niet (goed) kunnen zien.

Richtlijn 1.3: Aanpasbaar

Creëer content die op verschillende manieren gepresenteerd kan worden (bijvoorbeeld eenvoudiger lay-out) zonder verlies van informatie of structuur.

niveau A

Succescriterium 1.3.1: Info en relaties

Informatie, structuur, en relaties overgebracht door presentatie kunnen door software bepaald worden of zijn beschikbaar in tekst.

Resultaat

Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

De informatie, structuur en relaties van onderdelen op een pagina mogen niet alleen via vormgeving worden gecommuniceerd, maar moeten ook in de code vastgelegd zijn. Dit is noodzakelijk zodat hulpsoftware deze informatie juist kan communiceren aan visueel beperkte gebruikers zonder dat deze een andere betekenis meekrijgen dan ziende gebruikers. Een aantal situaties op deze website voldoen niet. Hier volgen enkele voorbeelden.

Op alle pagina's staat in de footer de tekst "Expeditie Ruimte is een initiatief van de Provincie Limburg". Deze tekst is volledig opgemaakt met het em-element. Dit element is bedoeld om een deel van een tekst nadruk te geven. Het is niet de bedoeling om een hele paragraaf (p-tag) nadruk te geven. Gebruik bij voorkeur CSS als het wenselijk is deze tekst schuin te drukken en gebruik em (of strong) alleen om een deel van een tekst nadruk te geven.

<https://www.expeditieruimte.nl/>

Op pagina <https://www.expeditieruimte.nl/agenda/nieuwe-ruimtelijke-scenarios-voor-nederland-in-2050-digitaal-en-fysiek-pbl-kantoor/> staat de h5-kop "Presentatie Ruimtelijke Verkenning op 29 maart 2023 in Den Haag". Deze kop is nu ook opgemaakt met het strong-element. Het strong-element moet verwijderd worden, omdat dit element bedoeld is om een deel van een tekst nadruk te geven en niet voor dit soort teksten die bedoeld zijn als kopteksten. Als een bepaalde weergave wenselijk is, gebruik hiervoor dan bij voorkeur CSS.

Op pagina <https://www.expeditieruimte.nl/cases/> staat de tekst "Sortering:" boven een select-element. Visueel is duidelijk dat deze tekst iets zegt over dit element en dat er dus een sortering wordt geselecteerd. In de code is dit echter niet duidelijk. Dit kan bijvoorbeeld opgelost worden door het label-element met het for-attribuut te laten verwijzen naar een id van het betreffende select-element. Op dit moment heeft het label-element met de tekst "Sortering" wel een for-attribuut, maar het select-element heeft geen id. Het attribuut "name" werkt hiervoor niet.

Op pagina <https://www.expeditieruimte.nl/cases/panorama-zuid-limburg-2/> staan verschillende lijsten, te herkennen aan de nummering. Deze teksten moeten in de code ook als lijst worden opgemaakt. Dit is nu niet het geval. Dit kan door middel van een ul-element. Hierin kan dan elk lijst-item als li-element geplaatst worden.

Het PDF-document op <https://www.panoramazuidlimburg.nl/wp-content/uploads/Website-Achtergronddocument-Context-Panorama-ZL.pdf> is getagd, wat betekent dat hulpsoftware het document kan interpreteren en dat is goed. Er zijn echter wel problemen met deze tags gevonden. Zo zijn er in het hele document geen koppens gebruikt, ook al zijn er visueel wel teksten te zien die als koppens bedoeld zijn, namelijk de vetgedrukte teksten als "Panorama Zuid-Limburg: hoe, wat en waarom?". Op pagina 1 staat onderaan de pagina een lijst, die in de code niet als lijst is opgemaakt. Verder staan er verschillende lege P-tags in het document, wat voor gebruikers van hulpsoftware erg storend kan zijn.

niveau A

Succescriterium 1.3.2: Betekenisvolle volgorde

Als de volgorde waarin content wordt gepresenteerd van invloed is op zijn betekenis, kan een betekenisvolle leesvolgorde door software bepaald worden.

Resultaat

Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Voor gebruikers die afhankelijk zijn van hulpsoftware is het belangrijk dat een logische visuele volgorde op een webpagina ook vastgelegd is in code, zodat de betekenis hiervan kan worden vastgelegd door hulpsoftware.

Op pagina <https://www.expeditieruimte.nl/cases/> staan blokken met verschillende "cases", bijvoorbeeld "We vieren de samenwerking". Hierbij staan afbeeldingen die aangeven onder welke categorie of categorieën deze casussen vallen. Visueel is het duidelijk dat de afbeeldingen bij de kop horen die eronder staan. In de code lijkt het nu echter alsof de afbeeldingen steeds bij de kop erboven horen. Dit kan tot problemen leiden, omdat gebruikers dan kunnen denken dat deze content hoort bij een andere bovenliggende kop. Dit speelt vooral voor gebruikers die de webpagina niet visueel zien, maar afhankelijk zijn van de volgorde in de code, bijvoorbeeld bij het gebruik van hulpsoftware. Dit kan worden opgelost door in de code de content daadwerkelijk onder de kop te zetten waar het bij hoort. Via CSS kan het dan zo opgemaakt worden dat er visueel niets hoeft te veranderen. Dit kan bijvoorbeeld via de eigenschap "order".

Dit probleem komt ook voor op pagina's <https://www.expeditieruimte.nl/agenda/> en <https://www.expeditieruimte.nl/> bij dezelfde soort iconen om categorieën aan te geven.

niveau A

Succescriterium 1.3.3: Zintuiglijke eigenschappen

Instructies die geleverd worden om content te begrijpen en te bedienen zijn niet alleen afhankelijk van zintuiglijke eigenschappen van componenten zoals vorm, omvang, visuele locatie, oriëntatie of geluid.

Resultaat

Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

niveau AA**Succescriterium 1.3.4: Weergavestand**

De content beperkt de weergave en bediening niet tot een enkele presentatie-oriëntatie, zoals staand of liggend, tenzij een specifieke presentatie-oriëntatie essentieel is.

Resultaat

Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

niveau AA**Succescriterium 1.3.5: Identificeer het doel van de input**

Het doel van elk invoerveld waarmee informatie van de gebruiker wordt verzameld, kan door software bepaald worden wanneer:

- Het invoerveld een doel dient dat is geïdentificeerd in de paragraaf Inputdoelen voor Componenten van de Gebruikersinterface; en
- De content wordt geïmplementeerd met behulp van technologieën die ondersteuning bieden bij het identificeren van de verwachte betekenis van formulier-invoergegevens.

Resultaat

Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

De bedoeling van dit succescriterium is om ervoor te zorgen dat het invullen van formulieren makkelijker wordt, doordat velden met persoonlijke informatie worden aangevuld met autocomplete. Vooral voor mensen met cognitieve of motorische beperkingen biedt dit uitkomst.

Op pagina <https://www.expeditieruimte.nl/contact/> staat een formulier. In dit formulier moeten persoonlijke gegevens ingevuld worden, namelijk voor- en achternaam, telefoonnummer en e-mailadres. Voor deze invoervelden is een autocomplete-attribuut nodig bij de input-elementen. Dit zorgt ervoor dat browsers, maar ook hulpsoftware, ondersteuning kunnen geven bij het invullen van deze invoervelden. Dit kan door bijvoorbeeld de invoervelden al automatisch in te vullen. Het autocomplete-attribuut is aanwezig bij de velden "Voor- en achternaam" en "Telefoonnummer". Bij het veld "E-mailadres" ontbreekt het echter nog. Hierbij staat nu autocomplete="off". Het advies is om geen autocomplete="off" te gebruiken. Die instelling zorgt ervoor dat de hulpsoftware geen suggesties geeft, ook als die er wel zouden zijn door bijvoorbeeld herkenning van de naam van het invoerveld. De autocomplete="off" is bedoeld voor eenmalige codes zoals het invoeren van een tweefactorauthenticatie. Op de volgende pagina is meer informatie te vinden over de toepassing van dit attribuut en welke waardes verplicht zijn om te gebruiken. Zie: <https://www.w3.org/Translations/WCAG21-nl/#input-purposes>.

Richtlijn 1.4: Onderscheidbaar

Maak het voor gebruikers gemakkelijker om content te horen en te zien, waaronder scheiding van voorgrond en achtergrond.

niveau A

Succescriterium 1.4.1: Gebruik van kleur

Kleur wordt niet als het enige visuele middel gebruikt om informatie over te brengen, een actie aan te geven, tot een reactie op te roepen of een visueel element te onderscheiden.

Resultaat

 Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Op pagina <https://www.expeditieruimte.nl/omgevingsvisie-limburg/staat> een infographic waarop schematisch is weergegeven wat de planning is van de Omgevingswet. Hierin zijn drie kleuren gebruikt om in de infographic aan te geven waar het over gaat, bijvoorbeeld "Wetgevingstraject Omgevingswet". Hoewel voor een deel van dit kleurgebruik een tekstueel alternatief aanwezig is, geldt dit niet voor het donkerblauwe item met de tekst "Najaar 2019 Omgevingsdilemma's". Iemand die deze kleuren niet kan onderscheiden, kan niet zien dat dit punt onder Omgevingsvisie valt. Bij de donkerrode items mist de tekst "Wetgevingstraject", waardoor deze informatie deels verloren gaat. Er is wel een Worddocument aanwezig met omschrijving, maar dit is niet beoordeeld als een toegankelijk alternatief, zie ook succescriterium 1.1.1.

niveau A

Succescriterium 1.4.2: Geluidbediening

Als een geluidswaarschuwing op een webpagina automatisch meer dan 3 seconden speelt, is er of een mechanisme beschikbaar om de geluidswaarschuwing te pauzeren of te stoppen, of er is een mechanisme beschikbaar om het geluidsvolume onafhankelijk van het overall systeemvolume te regelen.

Resultaat

 Voldoet: Geen van de technieken bij dit succescriterium is van toepassing.

niveau AA**Succescriterium 1.4.3: Contrast**

De visuele weergave van tekst en afbeeldingen van tekst heeft een contrastverhouding van ten minste 4,5:1, behalve in de volgende gevallen:

- **Grote tekst:** Grote tekst en afbeeldingen van grote tekst hebben een contrastverhouding van ten minste 3:1;
- **Incidenteel:** Tekst of afbeeldingen van tekst die deel zijn van een inactieve component van de gebruikersinterface, die puur decoratief zijn, die voor niemand zichtbaar zijn, of die onderdeel zijn van een afbeelding die significant andere visuele content bevat, hebben geen contrasteis.
- **Logotypes:** Tekst die onderdeel is van een logo of merknaam heeft geen contrasteis.

Resultaat

Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Slechtziende of kleurenblinde gebruikers kunnen moeite hebben om teksten te lezen als het contrast met de achtergrond te laag is. Normale tekst moet een minimaal contrast hebben van 4,5:1 en teksten groter dan 24px/18pt (of 19px/14pt voor dikgedrukte tekst) moeten een minimaal contrast hebben van 3,0:1. De website voldoet in een aantal situaties niet aan dit succescriterium. In al deze situaties moet meer contrast gecreëerd worden tussen de tekst en achtergrond. Hier volgen enkele voorbeelden.

Op pagina <https://www.expeditieruimte.nl/cases/we-vieren-de-samenwerking/> staan twee e-mailadressen. Deze oranje teksten hebben een contrast van 3,4:1 met de witte achtergrond. Het contrast moet voor teksten van dit formaat minstens 4,5:1 zijn.

Dit probleem komt ook voor op pagina <https://www.expeditieruimte.nl/cases/panorama-zuid-limburg-2/> bij de links "hier" en "toezegging 8980 aan PS".

Op pagina <https://www.panoramazuidlimburg.nl/> hebben de gele koppen "Europolis", "Belevingsregio" en "Lokale ketens" een contrast van 2,3:1 met de oranje achtergrond. Het contrast moet hier minstens 3,0:1 zijn.

Op pagina <https://www.panoramazuidlimburg.nl/> staat onder de kop "Europolis" staat tekst die begint met "Het is het jaar 2050". Deze tekst heeft een contrast van 3,4:1 met de oranje achtergrond. Dit moet minstens 4,5:1 zijn. Het is hier eventueel ook een oplossing om de font-size te vergroten naar 19px, omdat deze dikgedrukte tekst dan als "grote tekst" gezien wordt volgens dit succescriterium.

In het PDF-document op <https://www.panoramazuidlimburg.nl/wp-content/uploads/lokale-ketens.pdf> staat de tekst "Lokale Ketens, Het Zorgvuldige Perspectief". De rand van deze tekst heeft een contrast van 2,5:1 met de achtergrond. Dit moet minstens 3,0:1 zijn. Onder deze tekst staat roze tekst op een lichtroze en een lichtgroene achtergrond. Het contrast tussen de tekst en de lichtroze achtergrond is 2,6:1 en tussen de tekst en de lichtgroene achtergrond is 2,2:1. Het contrast moet ook hier minstens 3,0:1 zijn.

In het PDF-document op <https://www.panoramazuidlimburg.nl/wp-content/uploads/Website->

[Achtergronddocument-Context-Panorama-ZL.pdf](#) staan twee groene links op een grijze achtergrond. Het contrast tussen de tekst en de achtergrond is 1,4:1. Dit moet minstens 4,5:1 zijn.

niveau AA**Succescriterium 1.4.4: Herschalen van tekst**

Behalve voor ondertitels voor doven en slechthorenden en afbeeldingen van tekst, kan tekst zonder hulptechnologie tot 200 procent schalen zonder verlies van content of functionaliteit.

Resultaat

Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

niveau AA**Succescriterium 1.4.5: Afbeeldingen van tekst**

Als de gebruikte technologieën de visuele weergave tot stand kunnen brengen, gebruik dan liever tekst in plaats van afbeeldingen van tekst om informatie over te brengen, behalve in de volgende gevallen:

- **Aanpasbaar:** De afbeelding van tekst kan visueel worden aangepast aan de eisen van de gebruiker;
- **Essentieel:** Een specifieke weergave van tekst is essentieel voor de informatie die wordt overgebracht. Logotypes (tekst die onderdeel is van een logo of merknaam) worden als essentieel beschouwd.

Resultaat

Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Voor bezoekers met een visuele beperking is het belangrijk dat tekst als echte tekst op een pagina wordt geplaatst en niet als een afbeelding. Deze tekst kan dan eenvoudig worden voorgelezen door hulpsoftware en schaal automatisch mee met vergroten.

In het PDF-document op <https://www.panoramazuidlimburg.nl/wp-content/uploads/lokale-ketens.pdf> is de gehele inhoud van het document als figure-element getagd. Dit geldt ook voor de tekst in het document. Dit is hiermee een afbeelding van tekst. Hierdoor is de informatie in het gehele document nu niet beschikbaar voor gebruikers van hulpsoftware.

niveau AA**Succescriterium 1.4.10: Reflow**

Content kan zonder verlies van informatie of functionaliteit en zonder te moeten scrollen in twee dimensies, worden weergegeven voor:

- Verticaal scrollbare content met een breedte gelijkwaardig aan 320 CSS-pixels;
- Horizontaal scrollbare content met een hoogte gelijkwaardig aan 256 CSS-pixels;

Met uitzondering van delen van de content die voor het gebruik of de betekenis een tweedimensionale lay-out vereisen.

Resultaat

Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

niveau AA**Succescriterium 1.4.11: Contrast van niet-tekstuele content**

De visuele weergave van het volgende heeft een contrastverhouding van ten minste 3:1 ten opzichte van aangrenzende kleuren:

- **Componenten van de gebruikersinterface:** Visuele informatie die vereist is om componenten van de gebruikersinterface en statussen te identificeren, met uitzondering van inactieve componenten of componenten waarvan de weergave van de component wordt bepaald door de user agent en niet wordt aangepast door de auteur;
- **Grafische objecten:** Delen van afbeeldingen die vereist zijn om de content te begrijpen, behalve wanneer een specifieke weergave van afbeeldingen essentieel is voor de informatie die wordt overgebracht.

Resultaat

Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Op alle pagina's van <https://www.expeditieruimte.nl/> heeft de footer een donkergrijze achtergrondkleur. Als elementen in de footer, bijvoorbeeld de link "Naar de proclaimer van Provincie Limburg", focus ontvangen, dan heeft de zwarte focusindicator een contrast van 2,7:1 met deze grijze achtergrond. Dit is niet voldoende, het contrast moet minstens 3,0 zijn. Eerder was de focusindicator niet zichtbaar op deze elementen, dit is dus een nieuw ontstaan probleem.

niveau AA**Succescriterium 1.4.12: Tekstafstand**

Bij content die wordt geïmplementeerd met opmaaktalen die de volgende stijleigenschappen voor tekst ondersteunen, is er geen sprake van verlies van content of functionaliteit door het instellen van alle volgende, en door het niet wijzigen van andere stijleigenschappen:

- Regelhoogte (regelafstand) naar ten minste 1,5 keer de lettergrootte;
- Afstand tussen alinea's naar ten minste 2 keer de lettergrootte;
- Letterafstand (spatiëren van letters) naar ten minste 0,12 keer de lettergrootte;
- Spatiëren van woorden naar ten minste 0,16 keer de lettergrootte.

Uitzondering: Menselijke talen en scripts die geen gebruik maken van een of meer van deze eigenschappen voor tekststijl in schriftelijke tekst, kunnen voldoen aan de eisen door alleen gebruik te maken van de eigenschappen die bestaan voor de betreffende combinatie van taal en script.

Resultaat

Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

De stijlkenmerken zoals in dit succescriterium zijn beschreven, zijn van belang voor bijvoorbeeld mensen met dyslexie. Zij kunnen hiermee de tekst beter lezen. Het toepassen van deze stijlkenmerken mag echter niet leiden tot verlies van content of functionaliteit.

Op pagina <https://www.panoramazuidlimburg.nl/> staat onder de kop "Europolis" de link "Lees meer". Bij de genoemde instellingen is deze tekst nog wel leesbaar, maar is de link niet meer klikbaar.

Het volgende is niet fout, maar kan wel verbeterd worden:

Op pagina <https://www.expeditieruimte.nl/cases/> staat een select-element. Bij de genoemde stijlkenmerken valt een deel van de tekst "Laatst gepubliceerd" weg, waardoor dit niet goed leesbaar is. Deze tekst is wel leesbaar als je het select-element opent en dat is hier beoordeeld als alternatief. Het kan echter wel beter door ervoor te zorgen dat de tekst niet buiten het veld valt.

niveau AA**Succescriterium 1.4.13: Content bij hover of focus**

Wanneer aanvullende content zichtbaar wordt en daarna weer verborgen, door het gebruik van hover met de aanwijzer of focus met het toetsenbord, gelden de volgende zaken:

- **Sluiten:** Er is een mechanisme beschikbaar waarmee de aanvullende content kan worden gesloten zonder de aanwijzer hover of de toetsenbordfocus te verplaatsen, tenzij de aanvullende content een invoerfout communiceert of andere content niet verbergt of vervangt;
- **Aanwijsbaar:** Wanneer een aanwijzer hover aanvullende content kan activeren, dan kan de aanwijzer over de aanvullende content worden bewogen zonder dat deze verdwijnt;
- **Aanhouden:** De aanvullende content blijft zichtbaar totdat de oorzaak voor de hover of focus is verwijderd, de gebruiker de content sluit of de informatie niet langer geldig is.

Resultaat

Voldoet: Geen van de technieken bij dit succescriterium is van toepassing.

Principe 2: Bedienbaar

Componenten van de gebruikersinterface en navigatie moeten bedienbaar zijn.

Richtlijn 2.1: Toetsenbordtoegankelijk

Maak alle functionaliteit beschikbaar vanaf een toetsenbord.

niveau A

Succescriterium 2.1.1: Toetsenbord

Alle functionaliteit van de content is bedienbaar via een toetsenbordinterface zonder dat afzonderlijke toetsaanslagen aan tijd gebonden zijn, behalve als de onderliggende functie een invoer vereist die afhangt van het pad dat de gebruiker aflegt en niet alleen van de eindpunten.

Opmerking 1: deze uitzondering is gerelateerd aan de onderliggende functie, niet aan de invoertechniek. Als we bijvoorbeeld met de hand geschreven tekst invoeren, vereist de invoertechniek (met de hand geschreven tekst) padafhankelijke invoer, maar de onderliggende functie (tekstinvoer) vereist dat niet.

Opmerking 2: dit succescriterium verbiedt geen muisinvoer of andere invoermethoden naast de toetsenbordinvoer en wil dit ook niet ontmoedigen.

Resultaat

 Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Het volgende is tijdens de herinspectie geconstateerd:

Op alle pagina's van <https://www.expeditieruimte.nl/> kan een cookiemelding verschijnen onderaan de pagina. Hierin staan twee interactieve elementen met de tekst "Toestaan" en "Afwijzen". Deze elementen zijn niet te bedienen met het toetsenbord. Hierdoor is het voor toetsenbordgebruikers niet mogelijk om de cookies al dan niet te accepteren.

niveau A

Succescriterium 2.1.2: Geen toetsenbordval

Als de toetsenbordfocus met de toetsenbordinterface verplaatst kan worden naar een component van de pagina, dan kan de focus ook met alleen de toetsenbordinterface weer van dat component weg worden bewogen, en, als er meer nodig is dan de standaard pijl- of tabtoetsen of andere standaard methoden om de focus te verplaatsen, dan wordt de gebruiker geïnformeerd over de manier waarop de focus kan worden verplaatst.

Resultaat

 Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

niveau A**Succescriterium 2.1.4: Enkel teken sneltoetsen**

Wanneer een sneltoets in content wordt geïmplementeerd door alleen letters (inclusief hoofdletters en kleine letters), leestekens, cijfers of symbolen te gebruiken, geldt ten minste één van de volgende zaken:

- **Uitzetten:** Er is een mechanisme beschikbaar waarmee de sneltoets kan worden uitgezet;
- **Opnieuw toewijzen:** Er is een mechanisme beschikbaar om de sneltoets opnieuw toe te wijzen aan één of meerdere niet-afdrukbare tekens (bijv. Ctrl, Alt, enz.);
- **Alleen actief bij focus:** De sneltoets voor een component van de gebruikersinterface is alleen actief wanneer de betreffende component de focus heeft.

Resultaat

Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Op pagina <https://www.panoramazuidlimburg.nl/> staat een video. In deze videospeler is het mogelijk om sneltoetsen van één karakter te gebruiken voor de bediening. Iemand kan bijvoorbeeld bijvoorbeeld de letter M gebruiken om het geluid in of uit te schakelen en de letter F om de video op een volledig scherm te bekijken. Ook andere sneltoetsen kunnen actief zijn. Het probleem is hier dat deze sneltoetsen ook actief zijn als de toetsenbordfocus op een ander element binnen de video staat. Dit kan problemen opleveren voor mensen die met spraakbediening werken en waarbij deze letters kunnen voorkomen in de woorden die uitgesproken worden. Ook kan dit problemen opleveren voor mensen die per ongeluk een toets op het toetsenbord indrukken. Momenteel zijn deze sneltoetsen niet alleen actief bij focus en is het voor zover bekend helaas niet mogelijk deze bediening uit te zetten of opnieuw toe te wijzen.

Richtlijn 2.2: Genoeg tijd

Geef gebruikers genoeg tijd om content te lezen en te gebruiken.

niveau A

Succescriterium 2.2.1: Timing aanpasbaar

Voor elke tijdslimiet die door de content wordt ingesteld geldt ten minste een van de volgende zaken: uitzetten, aanpassen, verlengen, realtime uitzondering, essentiële uitzondering of 20 uur uitzondering.

Resultaat

Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

niveau A

Succescriterium 2.2.2: Pauzeren, stoppen, verbergen

Voor alle bewegende, knipperende, scrollende of automatisch actualiserende informatie gelden alle volgende zaken:

- **Bewegen, knipperen, scrollen:** Voor bewegende, knipperende of scrollende informatie die (1) automatisch start, (2) langer dan vijf seconden duurt, en (3) parallel met andere content wordt getoond, is er een mechanisme voor de gebruiker om dit te pauzeren, te stoppen of te verbergen, tenzij de beweging, knipperring of scrolling, onderdeel is van een activiteit waar ze essentieel is en
- **Automatisch actualiserend:** Voor elke soort automatisch actualiserende informatie die (1) automatisch start en (2) parallel met andere content wordt gepresenteerd, is er een mechanisme voor de gebruiker om dit te pauzeren, te stoppen of te verbergen of de frequentie van de actualisering in te stellen tenzij de automatische actualisering onderdeel is van een activiteit waar ze essentieel is.

Resultaat

Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Richtlijn 2.3: Toevallen

Ontwerp content niet op een manier waarvan bekend is dat die toevallen veroorzaakt.

niveau A

Succescriterium 2.3.1: Drie flitsen of beneden drempelwaarde

Webpagina's bevatten niets wat meer dan drie keer flitst in enige periode van één seconde of de flits is beneden de algemene flits- en rodeflitsdrempelwaarden.

Resultaat

Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Richtlijn 2.4: Navigeerbaar

Lever manieren om gebruikers te helpen navigeren, content te vinden en te bepalen waar ze zijn.

niveau A

Succescriterium 2.4.1: Blokken omzeilen

Er is een mechanisme beschikbaar om blokken content die op meerdere webpagina's worden herhaald te omzeilen.

Resultaat

Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

niveau A

Succescriterium 2.4.2: Paginatitel

Webpagina's hebben titels die het onderwerp of doel beschrijven.

Resultaat

Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Voor PDF-documenten geldt dat zij een goede titel in de bestandseigenschappen nodig hebben en dat deze documenttitel wordt getoond in plaats van de bestandsnaam. Het PDF-document op <https://www.panoramazuidlimburg.nl/wp-content/uploads/lokale-ketens.pdf> voldoet niet aan beide voorwaarden. Dit kan worden aangepast in de bestandseigenschappen van de PDF of het bronbestand.

Bij het PDF-document op <https://www.panoramazuidlimburg.nl/wp-content/uploads/Website-Achtergronddocument-Context-Panorama-ZL.pdf> is de titel van het document "Aan". Dit omschrijft niet goed waar het document over gaat en dit is dus geen goede titel.

niveau A

Succescriterium 2.4.3: Focus volgorde

Als een webpagina sequentieel genavigeerd kan worden en de navigatiesequenties hebben invloed op de betekenis of het gebruik, dan krijgen focusbare componenten de focus in de juiste volgorde waardoor betekenis en bedienbaarheid behouden blijft.

Resultaat

Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

niveau A**Succescriterium 2.4.4: Linkdoel (in context)**

Het doel van elke link kan bepaald worden uit enkel de linktekst of uit de linktekst samen met zijn door software bepaalde linkcontext, behalve daar waar het doel van de link een dubbelzinnige betekenis zou kunnen hebben voor gebruikers in het algemeen.

Resultaat

Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Het is van belang dat gebruikers van hulpsoftware die van link naar link tabben, duidelijk beschreven krijgen wat het doel is van een link. Visueel en motorisch beperkte gebruikers kunnen hulpsoftware een overzicht laten geven van de beschikbare links op een pagina. De getoonde links moeten dan wel begrijpelijk zijn. Een bijkomend voordeel is dat op deze manier wordt voorkomen dat links verwarring geven over de inhoud voor gebruikers met een cognitieve beperking. In een aantal situaties is het linkdoel niet duidelijk en kan dit voor problemen zorgen.

Op pagina <https://www.expeditieruimte.nl/agenda/> staat een link met de visuele tekst "Aanmelden", onder de kop "Oefenen met het Omgevingsloket: 21 juni 2023". Deze link gaat echter naar de pagina "Agenda". Deze linktekst klopt dus niet met het linkdoel.

Op pagina <https://www.expeditieruimte.nl/agenda/stopt-europa-de-verstedelijking/> staat een link met de tekst "Meer info". Het linkdoel wordt bepaald door de linktekst en de linkcontext. Links kunnen maar op enkele manieren context krijgen van andere content. Een link die onder een kop of andere tekst staat heeft niet automatisch context met de bovenstaande content. Het gevolg is dat het doel van deze link alleen uit de linktekst moet worden gehaald en dat is nu niet duidelijk.

Op pagina <https://www.panoramazuidlimburg.nl/> staat het logo van Panorama Zuid-Limburg. Dit logo heeft geen tekstalternatief. Dit logo is ook een link, maar dit linkdoel is nu niet te bepalen.

Op pagina <https://www.panoramazuidlimburg.nl/> staan verschillende links met de tekst "Lees meer". Ook hier geldt dat het linkdoel wordt bepaald door de linktekst en de linkcontext. Een link die onder een kop of andere tekst staat heeft niet automatisch context met de bovenstaande content. Hierdoor moet het doel ook bij deze links alleen uit de linktekst gehaald worden. Dat is nu niet duidelijk.

niveau AA**Succescriterium 2.4.5: Meerdere manieren**

Er is meer dan één manier beschikbaar om een webpagina binnen een verzameling webpagina's te vinden, behalve wanneer de webpagina het resultaat is van, of een stap in, een proces.

Resultaat

Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

niveau AA**Succescriterium 2.4.6: Koppen en labels**

Koppen en labels beschrijven het onderwerp of doel.

Resultaat

 Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

niveau AA**Succescriterium 2.4.7: Focus zichtbaar**

Elke gebruikersinterface die met een toetsenbord te bedienen is, heeft een bedieningswijze waarbij de indicator van de toetsenbordfocus zichtbaar is.

Resultaat

 Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Het is belangrijk dat de focusindicator altijd zichtbaar is op alle interactieve onderdelen op een webpagina, zoals links en knoppen. Dit is nodig voor mensen die het toetsenbord gebruiken en die wel kunnen zien, bijvoorbeeld mensen met een motorische beperking.

Op pagina <https://www.panoramazuidlimburg.nl/> is de toetsenbordfocus op de meeste elementen niet zichtbaar. De indicator van de toetsenbordfocus is onzichtbaar gemaakt met "outline: 0" in de CSS.

Richtlijn 2.5: Input Modaliteiten

Maak het eenvoudiger voor gebruikers om de functionaliteit te bedienen met andere vormen van invoer dan alleen het toetsenbord.

niveau A

Succescriterium 2.5.1: Aanwijzergebaren

Alle functionaliteit waarmee bij de bediening gebruik wordt gemaakt van meerpunts- of padgebaseerde gebaren, kan worden bediend met een enkele aanwijzer zonder een padgebaseerd gebaar, tenzij een meerpunts- of padgebaseerd gebaar essentieel is.

Resultaat

Voldoet: Geen van de technieken bij dit succescriterium is van toepassing.

niveau A

Succescriterium 2.5.2: Aanwijzerannulering

Voor functionaliteit die kan worden bediend met een enkele aanwijzer, geldt ten minste één van de volgende zaken:

- **Geen down-event:** Het down-event van de aanwijzer wordt niet gebruikt om enig onderdeel van de functie uit te voeren;
- **Afbreken of ongedaan maken:** De functie wordt voltooid door het up-event en er is een mechanisme beschikbaar om de functie af te breken voordat deze wordt voltooid of om de functie ongedaan te maken als deze is voltooid;
- **Up reversal:** Met het up-event wordt elk resultaat van het voorgaande down-event ongedaan gemaakt;
- **Essentieel:** Het voltooien van de functie met het down-event is essentieel.

Resultaat

Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

niveau A

Succescriterium 2.5.3: Label in naam

Bij componenten van de gebruikersinterface met labels die tekst of afbeeldingen van tekst bevatten, bevat de naam de tekst die visueel wordt weergegeven.

Resultaat

Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Gebruikers van spraakbedieningssoftware vertrouwen op visuele labels om een website te

kunnen navigeren. Wanneer een visueel label afwijkt van de naam die in de code wordt gegeven, zal de website niet reageren op de input die de gebruiker geeft. Het is daarom essentieel dat de visueel zichtbare tekst in zijn volledigheid onderdeel is van de toegankelijkheidsnaam van een interactief element, zoals een link, knop of invoerveld.

Op pagina <https://www.expeditieruimte.nl/over-expeditie-ruimte/> staan onder de kop "Samenwerken" verschillende logo's. Deze logo's zijn links naar de websites van de betreffende organisaties. Eerder hadden deze logo's geen tekstalternatief. Dit is nu wel het geval, maar deze wordt in de link nu overschreven door het aria-label met de tekst "Klik om naar de website van deze partner te gaan". De toegankelijkheidsnaam van elke link moet de zichtbare tekst bevatten, bijvoorbeeld met het tekstalternatief "Ruimtevolk (logo)". Dit gaat sowieso nog niet helemaal overal goed: Bij "Ruimtevolk" staat een typfout in het tekstalternatief, er staat nu "Ruimtevolg (logo)". Bij het logo met de visuele tekst "RIC" staat "Retail innovation center (logo)", maar hierdoor komt de zichtbare tekst "RIC" nu niet in de naam van de link voor. Het tekstalternatief kan bijvoorbeeld "RIC Retail innovation center (logo)" worden. Bij het logo "Aan de slag met de Omgevingswet" is het tekstalternatief "Aan de slag (logo)", maar juist de tekst "met de Omgevingswet" is daar wel belangrijk en moet dus ook onderdeel worden van de toegankelijkheidsnaam.

Op pagina <https://www.expeditieruimte.nl/agenda/> staat een link met de visuele tekst "Aanmelden". In de code wordt deze tekst overschreven door het aria-label met de tekst "Meer info Oefenen met het Omgevingsloket: 21 juni 2023". Dat laatste is nu de toegankelijkheidsnaam en die bevat dus niet de visuele tekst. Let er dus op bij het gebruik van aria-label dat het de tekstuele inhoud van elementen volledig overschrijft en dat dit soms dus juist problemen kan veroorzaken.

Bovenstaand probleem komt ook voor op pagina <https://www.expeditieruimte.nl/> bij de link met de visuele tekst "Klik hier om meer te lezen" onder de kop "Regie op ruimteclaims". De toegankelijkheidsnaam van deze link is "Lees meer over Regie op ruimteclaims". Deze bevat nu dus niet de visuele tekst.

Dit probleem komt nog vaker voor, bijvoorbeeld op pagina <https://www.expeditieruimte.nl/omgevingsvisie-limburg/> bij de link "hier", die als toegankelijkheidsnaam "Download routeplanner" heeft. Let dus op bij het gebruik van aria-label.

Op pagina <https://www.panoramazuidlimburg.nl/> staat het logo van Panorama Zuid-Limburg. Dit logo heeft geen tekstalternatief. Dit logo is ook een link. De toegankelijkheidsnaam van deze link moet voor dit succescriterium in ieder geval de meest opvallende tekst "Panorama Zuid-Limburg" bevatten. Voor succescriterium 1.1.1 is het echter ook belangrijk dat de tekst "een samenwerking tussen Rijk en regio" hierbij staat.

niveau A**Succescriterium 2.5.4: Bewegingsactivering**

Functionaliteit die kan worden bediend door de beweging van een apparaat of beweging van een gebruiker, kan ook worden bediend met componenten van de gebruikersinterface. De reactie op de beweging kan worden uitgeschakeld om onbedoelde activering te voorkomen, behalve wanneer:

- **Ondersteunde interface:** De beweging wordt gebruikt om de functionaliteit te bedienen via een door toegankelijkheid ondersteunde interface;
- **Essentieel:** De beweging is essentieel voor de functie en wanneer de reactie op de beweging wordt uitgeschakeld, wordt de activiteit ongeldig gemaakt.

Resultaat

Voldoet: Geen van de technieken bij dit succescriterium is van toepassing.

Principe 3: Begrijpelijk

Informatie en de bediening van de gebruikersinterface moeten begrijpelijk zijn.

Richtlijn 3.1: Leesbaar

Maak tekstcontent leesbaar en begrijpelijk.

niveau A

Succescriterium 3.1.1: Taal van de pagina

De standaard menselijke taal van elke webpagina kan door software bepaald worden.

Resultaat

 Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Het PDF-document op <https://www.panoramazuidlimburg.nl/wp-content/uploads/lokale-ketens.pdf> heeft de taal en-US gekregen, maar dat is niet correct. Dit kan worden aangepast in de documenteigenschappen.

niveau AA

Succescriterium 3.1.2: Taal van onderdelen

De menselijke taal van elke passage of zin in de content kan door software bepaald worden, behalve waar het gaat om eigennamen, technische termen, woorden van onbepaalde taal en woorden of zinnen die deel zijn gaan uitmaken van het jargon van de onmiddellijk omringende tekst.

Resultaat

 Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Richtlijn 3.2: Voorspelbaar

Maak het uiterlijk en de bediening van webpagina's voorspelbaar.

niveau A

Succescriterium 3.2.1: Bij focus

Als een component de focus krijgt, dan veroorzaakt dat geen contextwijziging.

Resultaat

✓ Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

niveau A

Succescriterium 3.2.2: Bij input

Verandering van de instelling van een component van de gebruikersinterface veroorzaakt niet automatisch een contextwijziging tenzij de gebruiker geïnformeerd is over het gedrag vóór het gebruik van dit component.

Resultaat

✓ Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

niveau AA

Succescriterium 3.2.3: Consistente navigatie

Navigatiemechanismen, die op meerdere webpagina's binnen een verzameling webpagina's herhaald worden, komen elke keer dat ze worden herhaald in dezelfde relatieve volgorde voor, tenzij een verandering wordt geïnitieerd door de gebruiker.

Resultaat

✓ Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

niveau AA

Succescriterium 3.2.4: Consistente identificatie

Componenten die dezelfde functionaliteit hebben binnen een verzameling webpagina's worden consistent geïdentificeerd.

Resultaat

✓ Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Richtlijn 3.3: Assistentie bij invoer

Help gebruikers om fouten te vermijden en ze te verbeteren.

niveau A

Succescriterium 3.3.1: Fout identificatie

Als een invoerfout automatisch ontdekt wordt, dan wordt het onderdeel waar de fout zit geïdentificeerd en de fout wordt tekstueel aan de gebruiker meegedeeld.

Resultaat

Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

niveau A

Succescriterium 3.3.2: Labels of instructies

Als de content gebruikersinvoer vereist, dan worden labels of instructies geleverd.

Resultaat

Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

niveau AA

Succescriterium 3.3.3: Foutsuggestie

Als een invoerfout automatisch ontdekt wordt en suggesties voor verbetering bekend zijn, dan worden de suggesties aan de gebruiker geleverd, tenzij dit de beveiliging of het doel van de content in gevaar zou brengen.

Resultaat

Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

niveau AA

Succescriterium 3.3.4: Foutpreventie (wettelijk, financieel, gegevens)

Voor webpagina's die wettelijke verplichtingen of financiële transacties voor de gebruiker uitvoeren, die, door de gebruiker te beheren gegevens in gegevensopslagplaatsen verwijderen of wijzigen, of die antwoorden van de gebruiker verzenden, geldt ten minste één van de volgende zaken: verzendingen kunnen ongedaan gemaakt worden, de gegevens zijn te controleren of de gegevens kunnen worden bevestigd.

Resultaat

Voldoet: Geen van de technieken bij dit succescriterium is van toepassing.

Principe 4: Robuust

Content moet voldoende robuust zijn om betrouwbaar geïnterpreteerd te kunnen worden door een breed scala van user agents, met inbegrip van hulptechnologieën.

Richtlijn 4.1: Compatibel

Maximaliseer compatibiliteit met huidige en toekomstige user agents, met inbegrip van hulptechnologieën.

niveau A

Succescriterium 4.1.1: Parsen

In content die geïmplementeerd is met opmaaktalen hebben elementen volledige begin- en eindtags, zijn elementen genest volgens hun specificatie, bevatten elementen geen dubbele attributen en zijn alle ID's uniek, behalve waar de specificatie deze eigenschappen toelaat.

Resultaat

 Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Parsefouten kunnen problemen veroorzaken voor hulpsoftware. Daarom wordt hier onder andere gekeken of alle elementen correct gesloten worden, alle gebruikte id's uniek zijn en elementen goed genest zijn. Dit is ook te controleren via <https://validator.w3.org/>. Omdat wijzigingen in de website kunnen leiden tot nieuwe parsefouten, wordt dit succescriterium in een herinspectie altijd opnieuw onderzocht.

Op pagina <https://www.expeditieruimte.nl/> staat op regel 313 in de code een losse head-eindtag. Waarschijnlijk wordt dit zo gezien doordat er op regel 5 in de code een div-element staat, waardoor het head-element automatisch wordt afgesloten. De validator kan door die fout de rest van de pagina ook niet goed bekijken. Mogelijk komen er dus nog meer fouten voor. Dit probleem komt ook op alle andere pagina's van deze site voor. Ook op andere pagina's is het hierdoor niet mogelijk om de rest van de pagina te controleren op parsefouten.

Op pagina <https://www.panoramazuidlimburg.nl/> staat op regel 222 in de code een losse p-eindtag. Mogelijk is deze bedoeld om het p-element dat wordt geopend op regel 219 te sluiten, maar die wordt automatisch gesloten door het openen van een h2-element op diezelfde regel. Op dezelfde pagina staat op regel 230 een img-element. Hierin staat geen spatie tussen het style-attribuut en het src-attribuut.

Op dezelfde pagina staat verder op regel 231 een a-eindtag. Hiermee wordt het a-element op regel 228 gesloten, maar op regel 229 in de code wordt een div-element geopend dat nog niet is afgesloten. Deze parsefout leidt tot een error in de validator. Hierdoor kan de rest van de pagina niet getest worden.

niveau A**Succescriterium 4.1.2: Naam, rol, waarde**

Voor alle componenten van de gebruikersinterface (inclusief, maar niet uitsluitend voor formulierelementen, links en door scripts gegenereerde componenten), kunnen de naam (name) en rol (role), door software bepaald worden; toestanden (states), eigenschappen (properties) en waarden (values) die door de gebruiker ingesteld kunnen worden kunnen door software bepaald worden; en kennisgeving van veranderingen in deze items is beschikbaar voor user agents, met inbegrip van hulptechnologieën.

Resultaat

Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

De bedoeling van dit succescriterium is dat software de juiste naam, rol en waarde of status van interactieve componenten kan bepalen. Omdat wijzigingen in de website kunnen leiden tot nieuwe problemen met naam, rol en waarde, wordt dit succescriterium in een herinspectie altijd opnieuw onderzocht.

Op alle pagina's van <https://www.expeditieruimte.nl/> kan een cookiemelding verschijnen onderaan de pagina. Hierin staan twee interactieve elementen met de tekst "Toestaan" en "Afwijzen". De rol van deze elementen kan op dit moment niet door hulpsoftware bepaald worden. Dit kan opgelost worden door button-elementen te gebruiken. Andere oplossingen zijn mogelijk.

Bij een kleine schermweergave, bijvoorbeeld een breedte van 1280 pixels en 200% zoom, verschijnt het mobiele menu (te herkennen aan de drie liggende streepjes). Dit element heeft twee verschillende waarden (open en dicht), wat niet te bepalen is door hulpsoftware. Dit kan worden opgelost door deze status toe te voegen aan het tekstalternatief en dit dynamisch te laten aanpassen of door gebruik van het attribuut aria-expanded met de juiste waarde. Andere oplossingen zijn ook mogelijk.

<https://www.expeditieruimte.nl/>

Op pagina <https://www.expeditieruimte.nl/over-expeditie-ruimte/> staat onder de kop "Samenwerken" een slider met daarin verschillende logo's. In deze slider staan twee pijl-iconen, waarmee de verschillende logo's getoond kunnen worden. Van deze interactieve elementen kan de rol niet worden bepaald door hulpsoftware. Dit kan bijvoorbeeld opgelost worden door hier een button-element te gebruiken. Deze elementen zijn nu wel a-elementen, maar doordat ze geen href-attribuut hebben wordt het door hulpsoftware niet als een link gezien. Ook zijn ze hierdoor bijvoorbeeld nog niet te bedienen met het toetsenbord.

Op pagina <https://www.panoramazuidlimburg.nl/> staat het logo van Panorama Zuid-Limburg. Dit logo heeft geen tekstalternatief. Dit logo is ook een link. Deze link heeft nu geen naam.

niveau AA**Succescriterium 4.1.3: Statusberichten**

In content die is geïmplementeerd met opmaaktalen kunnen statusberichten door software bepaald worden met behulp van rol (role) of eigenschappen (properties), zodat hulptechnologieën de berichten aan de gebruiker kunnen presenteren zonder dat ze de focus krijgen.

Resultaat

Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Bijlage 1: Pagina's in de steekproef van het onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd op basis van een steekproef. De wijze waarop de steekproef is bepaald staat voorgeschreven in het evaluatiedocument WCAG-EM. Als een proces is meegenomen in het onderzoek staan ook alle procespagina's in de steekproef vermeld.

Zie: <https://www.digitoegankelijk.nl/aanpak/toegankelijkheidsonderzoek>.

Volledige steekproef

- <https://www.expeditieruimte.nl/>
- <https://www.expeditieruimte.nl/over-expeditie-ruimte/>
- <https://www.expeditieruimte.nl/omgevingsvisie-limburg/>
- <https://www.expeditieruimte.nl/agenda/>
- <https://www.expeditieruimte.nl/agenda/nieuwe-ruimtelijke-scenarios-voor-nederland-in-2050-digitaal-en-fysiek-pbl-kantoor/>
- <https://www.expeditieruimte.nl/agenda/stopt-europa-de-verstedelijking/>
- <https://www.expeditieruimte.nl/cases/>
- <https://www.expeditieruimte.nl/cases/bestuurdersconferentie-2022/>
- <https://www.expeditieruimte.nl/cases/we-vieren-de-samenwerking/>
- <https://www.expeditieruimte.nl/cases/panorama-zuid-limburg-2/>
- <https://www.expeditieruimte.nl/cases/grond-voor-inspiratie/>
- <https://www.expeditieruimte.nl/contact/>
- <https://www.expeditieruimte.nl/search/natuur/>
- <https://www.panoramazuidlimburg.nl/>
- <https://www.panoramazuidlimburg.nl/wp-content/uploads/lokale-ketens.pdf>
- <https://www.panoramazuidlimburg.nl/wp-content/uploads/Website-Achtergronddocument-Context-Panorama-ZL.pdf>